

Opinia

Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu RP dotycząca Sprawozdania z wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy przyjęta na posiedzeniu w dniu 29 marca 2023 r.

1. Komisja Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu RP (dalej KSZUE) z zadowoleniem przyjmuje osiągnięcia Konferencji w sprawie przyszłości Europy (dalej Konferencji), w szczególności entuzjazm, zrozumienie i poczucie odpowiedzialności jakim wykazali się obywatele w debacie nad przyszłością Unii Europejskiej (dalej UE).
2. W opinii KSZUE, demokracja deliberatywna musi być kontynuowana w UE, dając obywatelom możliwość definiowania ram, a także określenia, które wskaźniki najlepiej odzwierciedlają ich priorytety i wartości oraz współtworzą polityki. Z tego względu należy zadbać, by komunikacja była dwukierunkowa: wsłuchiwanie się w głos obywateli oraz informowanie ich o decyzjach politycznych UE.
3. KSZUE wyraża nadzieję, że Konferencja będzie impulsem do wzmocnienia procesu integracji europejskiej, opartego na większym zaangażowaniu społeczeństwa oraz instytucji lokalnych i krajowych, a także na silniejszym parlamentarnym wymiarze UE z coraz ważniejszą rolą współpracy międzyparlamentarnej między państwami członkowskimi. Jednocześnie podkreśla odpowiedzialność Komisji Europejskiej za systematyczne rozliczanie się z wdrażania zaleceń Konferencji.
4. KSZUE aktywnie popiera propozycje Konferencji mające na celu wzmocnienie działań UE na podstawie istniejących Traktatów, z należyтым poszanowaniem zasad pomocniczości i proporcjonalności. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wiele propozycji Konferencji jest możliwe do zrealizowania bez konieczności dokonywania zmiany Traktatów. Jednocześnie dostrzega konieczność rewizji Traktatów w perspektywie długofalowej poprzez zwołanie konwentu, w skład którego wchodziłoby również przedstawiciele parlamentów narodowych, zgodnie z art. 48 Traktatu o UE.
5. KSZUE z zadowoleniem przyjmuje Sprawozdanie zawierające 49 zaleceń i ponad 200 propozycji zmierzających do ulepszenia UE. Zalecenia te nabierają szczególnej wagi w czasie, gdy agresja Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie stawia przed UE zupełnie nowe wyzwania. W szczególności zachodzi konieczność konstruktywnej odpowiedzi na zabiegi Ukrainy i Mołdowy o członkostwo w UE. W ocenie KSZUE do najważniejszych zaleceń należą:

W zakresie zmian klimatu, środowiska, rolnictwa:

- przyspieszenie zielonej transformacji, m.in. poprzez inwestowanie w technologie do produkcji energii ze źródeł odnawialnych w celu odchodzenia od paliw kopalnych oraz zmniejszenia zależności od źródeł zewnętrznych;
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i osiągnięcie niezależności energetycznej UE, przy zapewnieniu sprawiedliwej transformacji (m.in. poprzez odpowiednie nakłady na ochronę pracowników, miejsc pracy i dalszych badań);
- zaangażowanie w gospodarkę o obiegu zamkniętym: poprawa wykorzystania i zarządzania materiałami, skrócenie łańcuchów dostaw, zmniejszenie ilości odpadów, bardziej zrównoważone opakowania;
- zapewnienie sprawiedliwego, zrównoważonego, bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska systemu funkcjonowania rolnictwa, który zapewni bezpieczeństwo żywnościowe oraz przywróci różnorodność biologiczną;

W zakresie zdrowia:

- wzmocnienie odporności i jakości systemów opieki zdrowotnej, m.in. poprzez utworzenie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia;
- zapewnienie równego i powszechnego dostępu do opieki zdrowotnej;
- zapewnienie strategicznej autonomii w odniesieniu do leków i wyrobów medycznych;

W zakresie gospodarki, sprawiedliwości społecznej i zatrudnienia:

- przejście na model zrównoważonego i odpornego wzrostu/przeгляд europejskiego semestru, wzmocnienie konkurencyjności UE oraz przyszłościowej polityki finansowej i fiskalnej;
- poprawa pozytywnej konwergencji społecznej i gospodarczej poprzez ukończenie prac nad rozwojem unii bankowej i unii rynków kapitałowych oraz przyszłościową reformą unii gospodarczo-walutowej;
- harmonizacja i koordynacja polityki podatkowej w państwach członkowskich UE w celu przeciwdziałania unikaniu opodatkowania;
- wprowadzenie wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych lub minimalnej efektywnej stawki;
- przyjęcie zasady, że podatki korporacyjne będą płacone tam, gdzie przedsiębiorstwa osiągają zyski;
- wprowadzenie narzędzi umożliwiających państwom członkowskim wspólne zaciąganie pożyczek na szczeblu UE, z zachowaniem należytej dyscypliny budżetowej;
- zapewnienie bardziej sprawiedliwego runku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- ustanowienie wspólnych kryteriów oraz tworzenie zachęt dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji na rynku pracy;

W zakresie roli UE na świecie:

- uczynienie UE bardziej autonomiczną poprzez zwiększanie niezależności od podmiotów zagranicznych w strategicznych sektorach gospodarki, np. sektor energetyczny;
- wykorzystanie Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju do zaakcentowania roli UE w kryzysach międzynarodowych;
- wzmocnienie roli Wysokiego Przedstawiciela;

W zakresie wartości i praw, praworządności, bezpieczeństwa:

- zapewnienie większego uczestnictwa obywateli;
- promowanie statutu obywatelstwa europejskiego zapewniającego prawa i wolności specyficzne dla obywateli, m.in. za pomocą pakietu aktywizującego i rozwijania europejskiej sfery publicznej;
- wzmocnienie wspólnych wartości demokratycznych w granicach UE, by stać się „globalnym ambasadorem” unijnego „modelu demokratycznego”;
- poszerzenie regulacji dotyczących warunkowości o wszystkie typy naruszeń praworządności;
- organizowanie corocznej konferencji na temat praworządności w następstwie sprawozdania Komisji Europejskiej na temat praworządności;
- wzmocnienie unijnych regulacji dotyczących ochrony danych osobowych, w tym postulat nowych regulacji dotyczących organów ochrony danych osobowych;
- wprowadzenie zmian w zakresie przestrzegania zasad demokratycznych oraz praw podstawowych w odniesieniu do nowych mediów, m.in. ustanowienie nowego organu UE, odpowiedzialnego za przeciwdziałanie ukierunkowanej dezinformacji i ingerencji i zwalczanie tego typu zjawisk;

W zakresie transformacji cyfrowej:

- zapewnienie równego dostępu do internetu oraz cyfrowych usług publicznych i prywatnych;
- wzmocnienie umiejętności cyfrowych obywateli UE;

- skuteczniejsze wdrażanie i przestrzeganie obowiązujących przepisów o ochronie danych (RODO) w celu zwiększenia osobistej kontroli nad własnymi danymi oraz ograniczenia niewłaściwego wykorzystywania danych;
- zapewnienie cyberbezpieczeństwa i walka z dezinformacją - zwiększenie uprawnień UE;
- zapewnienie wsparcia dla platform cyfrowych, które zapewniają pluralizm mediów i podejmują inicjatywy w celu oceny wiarygodności i bezstronności informacji z tradycyjnych mediów (np. telewizji, prasy drukowanej, radia) i pozostałych mediów;
- zachowanie w procesach transformacji cyfrowej orientacji na człowieka;

W zakresie demokracji europejskiej:

- zwiększenie roli parlamentów narodowych w mechanizmie ochrony zasady pomocniczości;
- zapewnienie prawa inicjatywy ustawodawczej dla parlamentów narodowych (wymagana zmiana Traktatów);
- wprowadzenie harmonizacji w stosowaniu ujednoliconej definicji pomocniczości;

W zakresie migracji:

- zapewnienie humanitarnego zarządzania granicami;
- wprowadzenie systemu azylowego opartego na solidarności i sprawiedliwym podziale odpowiedzialności;
- tworzenie bardziej dostępnych i atrakcyjnych możliwości pracy i życia w UE dla obywateli państw trzecich;

W zakresie edukacji, kultury, młodzieży i sportu:

- zapewnienie inkluzywnego systemu edukacji;
- stworzenie edukacji obywatelskiej z uwzględnieniem poszerzenia znajomości zasad ekonomii oraz procesu integracji europejskiej;
- rozwijanie krytycznego myślenia;
- praktykowanie edukacji ekologicznej i antydyskryminacyjnej;
- w dziedzinie sportu, promowanie wartości równości i tolerancji

/-/ Bogdan Klich

Przewodniczący Komisji